

ΚΟΥΚΟΣ

κούκος, ο, ουσ. [ηχομιμητική λ. από τη φωνή κου κου του κούκου], ο κούκος. **1.** είδος ρολογιού του τοίχου σε σχήμα μικρού σπιτιού, που σημαίνει τις ώρες με τεχνητό κελάηδημα του κούκου, που, προσαρτημένος πάνω σε ένα ελατήριο, βγαίνει και μπαίνει μέσα στο σπιτάκι με κάθε λάλημά του: «ο κούκος απ' το σαλόνι σήμανε δώδεκα». **2.** είδος πλεχτού σκούφου, συνήθως πολύχρωμου, που φοριέται ιδίως το χειμώνα: «πριν βγει φόρεσε τον κούκο του, γιατί είχε αρχίσει να χιονίζει». **3.** (στη γλώσσα της αργκό) ο νυχτοφύλακας: «τον έχουν κούκο σ' ένα εργοστάσιο». **4.** (στη γλώσσα του χαρτοπαιγνίου) είδος παιχνιδιού στην πόκα: «τι θέλετε να παίξουμε. Κούκο μονό ή κούκο διπλό;». (Ακολουθούν 16 φρ.)·

- *απόμειναν δυο κούκοι*, (για ζευγάρια) κατέληξαν μόνοι τους στη ζωή: «απ' τη μέρα που παντρεύτηκε κι ο μικρός τους ο γιος κι άνοιξε κι αυτός δικό του σπιτικό, απόμειναν δυο κούκοι στη ζωή»·

- *απόμεινε κούκος*, έμεινε μόνος του στη ζωή, χωρίς οικογένεια ή φίλους: «απ' τη μέρα που πέθανε η γυναίκα του, απόμεινε κούκος». Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το *μονάχος ή μοναχός*·

- *έμειναν δυο κούκοι*, (για ζευγάρια) βλ. φρ. *απόμειναν δυο κούκοι*·

- *έμεινε κούκος*, βλ. φρ. *απόμεινε κούκος*·

- *ένας κούκος δε φέρνει την άνοιξη*, για την επιτυχία ενός κοινού στόχου, απαιτείται η προσπάθεια, η συνδρομή όλων: «αγωνίζεται να βάλει μια τάξη μέσα στο εργοστάσιο ο νέος διευθυντής, αλλά πρέπει να τον βοηθήσουμε όλοι, γιατί ένας κούκος δε φέρνει την άνοιξη». Συνών. *ένα τριαντάφυλλο δε φέρνει την άνοιξη / ένα χελιδόνι δε φέρνει την άνοιξη*·

- *έχει τη νοοτροπία του κούκου*, συνηθίζει να αρχίζει διάφορες δουλειές τις οποίες όμως αφήνει ημιτελείς: «κάνεις μέσ' στην αγορά δεν του εμπιστεύεται κάποια δουλειά, γιατί έχει τη νοοτροπία του κούκου». Από τη συνήθεια που έχει ο κούκος να αφήνει τους νεοσσούς που γεννάει σε ξένες φωλιές για να τους μεγαλώσουν τα άλλα πουλιά·

- *ζει σαν κούκος ή ζει σαν τον κούκο*, ζει μόνος του, χωρίς οικογένεια ή φίλους: «ζει σαν τον κούκο σ' ένα μικρό σπιτάκι έξω απ' την πόλη». Από το ότι ο κούκος ζει μοναχικά·

- *η φωλιά του κούκου*, το ψυχιατρείο: «του στοίχισε τόσο πολύ ο χωρισμός με τη γυναίκα του, που σε λίγο βλέπω να τον πηγαίνουν στη φωλιά του κούκου». Ίσως από την εικόνα του ασθενούς του ψυχιατρείου που δε συναναστρέφεται συνήθως άλλους ασθενείς και μένει μόνος όπως και ο κούκος·

- *κάθεται σαν κούκος ή κάθεται σαν τον κούκο*, έχει αποκοπεί από ένα σύνολο ανθρώπων, από μια παρέα, από μια συντροφιά και μένει ολομόναχος: «απ' τη μέρα που μάλωσε με την παρέα του, όπου κι αν πηγαίνει, κάθεται σαν τον κούκο»·

- *λάλησε ο κούκος του (της)*, (για αγόρια και κορίτσια που βρίσκονται στην εφηβεία) άρχισε να έχει τις πρώτες ερωτικές ανησυχίες: «για να έχει ο γιος μου το νου του όλο στο ντύσιμο και στην περιποίησή του, πάει να πει πως λάλησε ο κούκος του και σίγουρα θα θέλει κάποια να εντυπωσιάσει»·

- *μου βγήκε ο κούκος αηδόνι*, πλήρως, ξόδεψα πολύ περισσότερα από ό,τι αρχικά είχα υπολογίσει: «άλλαξα την επίπλωση του σπιτιού και μου βγήκε ο κούκος αηδόνι ||έκανα μερικά μερεμέτια στο εξοχικό μου και μου βγήκε ο κούκος αηδόνι». Συνών. *μου στοίχισε τα μαλλιά της κεφαλής μου / μου στοίχισε τα μαλλιοκέφαλά μου*·

- *μου κόστισε ο κούκος αηδόνι*, βλ. φρ. *μου βγήκε ο κούκος αηδόνι*·

- *μου πήγε ο κούκος αηδόνι*, βλ. συνηθέστ. *μου βγήκε ο κούκος αηδόνι*·

- *μου 'ρθε ο κούκος αηδόνι*, βλ. συνηθέστ. *μου βγήκε ο κούκος αηδόνι*·

- μου στοίχισε ο κούκος αηδόνι, βλ. φρ. μου βγήκε ο κούκος αηδόνι·

- τον έχω στου κούκου το σημάδι, τον εχθρεύομαι, επιδιώκω την καταστροφή του: «απ' τη μέρα που έμαθα πως με κατηγόρησε, τον έχω στου κούκου το σημάδι»·

- τρεις κι ο κούκος, ελάχιστοι άνθρωποι: «απ' τη μέρα που διασπάστηκε το κόμμα, απόμειναν τρεις κι ο κούκος». Σε παραφθορά η φρ. τρεις κι ο Κύρκος, βλ. λ. [τρεις](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας